

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу :
на целу годину 2 фор.
на по године 1 фор.

Излази сваког 1. и 16. дана у месецу.

УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ :
СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.

За Србију :

на целу годину 5 дин.
на по године 3 дин.

✠
АРСЕНИЈЕ СТОЈКОВИЋ
епископ будимски

* 28. окт. 1804. год. у Мокрину. — † 29.
марта 1892. г. у С. Андреји.

И опет једна сјајна звезда нестала са српског неба!

И опет се угаси један светилник, који је јасно сијао пред престолом Свевишњег — пред олтаром српске православне цркве!

И опет нестала један вредни трудбеник винограда Господњег, који је свом снагом својом, свом душом својом и свим срцем својим, тако рећи један век неуморно делао у њему — делао онако, како му је „с више“ дано озарен, и укрепљен духом светим!

И опет нестала један „столп православља“ који беше чврст ослонац против толиких удараца немилосних таласа узбурканог мора, који вековима ударају и ударају о православни жртвеник Господњи!

И опет, непријатељ живота, немилостиво сатари пастира по сред ста-

да свога, који је „као пастир добри, душу своју полагао за стадо своје!“

И опет се украде са српске позорнице прави великан народњи, који је за велика дела спреман био, много хтео, много започео; али удес, зла коб, несрећно доба, надмоћије непријатеља потиште му знање и моћ, не даде му вољи маха, а клицу рада у зачетку му сатре; иза којег се сваки нов живот, само као живот појављивао!

И опет нестала права Србина, искрена родољуба, одушевљена патриоте, цркви својој одана свештеника а паству брижна и неуморна старатеља!

Нестала народњег љубимца дванут *изабраног патријарха* **владике Арсенија!**

*

Још не прежалисмо *Никанора Грујића*; још нам суза жалосница ни усахнула није за *владиком Теофаном*, а

друга је стиже на српском образу за *владиком Арсенијем!*

Црква га оплакује... сав га српски народ оплакује... образовани га свет жали... а црна се земљица радује, што у недра своја прима слабо и немоћно тело, које је у себи за толико дуго времена чисту и неокаљану душу скривало...

Жали га олтар, што у њему губи светитељски лик, који стојећи пред њим, из чистог срца слаше топле молитве пред престол Господњи за верно стадо своје, за род свој, за народ свој... а небо се радује, што у себе прима рајску душу смиреног и верног слуге Божијег и народњег!

*

О, зар још да наричемо за Пестором српске цркве?! Зар би се могли утешити поворком речи, да никомо једну за другу, све лепшу иза лепше, све жалоснију иза жалосније?! Не! Слабе су речи утешнице!... Не тешимо се слабым овим речима, не уздајмо се у њихову моћ, ма биле изговорене

и од најсилнијег говорника, све је то сан, сен, обмана... Размислимо о данима, о успомени ових дана, чију славу, чију победу славимо и хвалимо, ту је утеха, ту је права нада! Христовим васкресењем — нада у опште васкресење!

*

Ради трајне успомене, ради одавања части и поштовања св. сенима *владике Арсенија* по свима српским крајевима, где год Србин српски мисли и осећа и до год буде српским и православним духом дисао, доносимо и ми ово неколико слабих речи, да ожалимо њима великана српског-љубимца народњег, који је Богу, цркви и народу послужно редак низ година, у коме је многе доживљаје претурно преко своје главе, према којима се увек мушки и одважно знао одржати у непоколебивости, у кренком и снажном духу, док га ево напослетку неумитна смрт у 88. години не покоси.

Слава Арсенију Стојковићу!

*
* *

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

Висока и полувисока воћка.

б). Круна на високој и полувисокој воћци.

1. Круна с вођицом.

Ми већ једном споменуемо („Д. Л.“ III. стр. 84.) шта разумемо под *круном с вођицом*. У кратко поново да речемо, да ако продужимо по еред круне ону грану, која потиче из врха постигнутог стабла, која би била у круни као неко продужно стабло, и око које би се грање свуд унаоколо, као у

неком колу налазило — називамо *круну с вођицом*.

Основа, таковој круни, полаже се још у расаднику оне године, кад стаблом достигнуто одређену и висину и дебљину. Према основа таковој круни може се положити и на сталном месту, кад се из расадника пресади. И свакојако је боље кад нам се да таква прилика, да је положимо при пресађивању на сталном месту.

Образовање основе овакове круне при пресађивању може да буде у два маха; и то прво ако је воћка пресађена као једноставно стабло без горњих споредних граница, које би служиле као основа будућој круни; или кад је пресађујемо, па већ на себи има у одмереној висини одређени број споредних граница. За први случај при пресађивању исто се онако поступа, као што то на стр. 83. рекосмо. А за други случај пак онако, како споменуемо на стр. 84. Но пошто је овај рад врло важан, и пошто се он ван расадника, на сталном месту изводи, то ћемо, почињући од тога тренутка више коју да речемо и сликама да разјаснимо. Према томе ћемо пак предузети ово доба као прву годину и изложити редом годину по годину како и на који начин можемо такову круну про- извести.

Прва година — При пресађивању имамо младицу са круном од 7—8 и 9 граница; међу њима је једна по среди — *вођица*. Ово су само једногодишње границе и то прве на тој младици. Остале што се буду касније појављивале те ће касније и на вишим местима избијати. Ово место где су ове прве границе избиле зове се *венац круне*. А укупне све границе ове године, па засебно и догодишње, као и идућих година називају се појединим *серијама граница односно грања*; према томе колико је година круна матора, мора имати и толико *серија граница односно грања*. Од већег је замашаја и ради лепоте круне и ради здравља њеног, кад се буде за млађе доба воћкино обрађала већа пажња на ове *серије грања* — бар за прве три, четир године при образовању круне.

Дакле слика 60. приказује нам младицу са првом *серијом граница*, у којој се налазе осам граница, једна вођица и седам споредних. Прегледајмо прво — кад је воћка већ засађена — да ли се споредне границе у једнаком и правилном размаку свуд унаоколо око вођице налазе, да нема, може бити на једној страни више него на другој; е да ли су све здраве и ненадрте? Ако се с једне стране у већем броју налазе, а с друге пак

у ређем тако, да изгледа као да би круна била одбијена на једну страну — онда се на оној страни, где је више граница, ове морају у тој мери проредити, да остане исто онолики број као на оној, где их је мање.

Кад смо пак тим начином, довели у склад и у правилан размер све унаоколне споредне границе, а том приликом и јако надрте и повређене отклонили, онда можемо ове заостале орезати. Ако смо воћку том приликом пресадили, орезаћемо је на краће и то на 2—3 и 4 ока, а ако је већ ту била засађена, а и остаће и надаље као на сталном месту, орезаћемо је на 4—5 и 6 очију. Орезивање се мора назити да се прво изведе у врло приближно једнакој висини т. ј. да све споредне границе у колико је год могуће буду једнако дуге; друго, да *крајње очи* („Д. Л.“ III. стр. 22.) удесимо тако,

Сл. 60.

да споља буду окренуте а не у унутрашњост круне, да кад летораст буде из њега избио, да на страну проширује круну а не да се приближује вођици; треће, да *рез* према оку крајњем које је заостало тако удесимо, како овај не би шкодио том крајњем оку које има врло велик задатак за образовање круне — не сме бити јако удаљен од ока а ни сувише близу а уз то мора се извести с противне стране ока („Д. Л. III. стр. 53.). Кад смо пак тако орезали и удесили ове споредне границе од којих треба најмање да има 4—5, онда морамо и *вођицу* да орежемо. Њу ћемо у оба случаја на више очију орезати него споредне границе, она својом висином мора надмашати унаоколне границе.

Према томе она се орезује у првом случају на 5—6 очију, а у другом на 7—8. Крајње око мора бити потпуно здраво и једро и на оној страни остављено на којој страни прошле године *продужна граница* („Д. Л.“ III. стр. 67) није потерала, т. ј. ако је прошле године продужни летораст избио из ока с десне стране, па на ту страну је више и нагињао тај летораст, то се на њему ове године мора *крајње око* оставити с леве стране, по чему ће и ове године више на леву страну терати и тако вођицу у усправ-

ном правцу одржавати. — У колико вођицу не би имали у усправном правцу, морамо највишу границу уз цалицу привезати, коју приљубимо уз стабло, и која премаша висину и нове вођице; ова се палица утврди уз стабло а уз горњи део вођице, којој хоћемо да дамо усправан правац. — Све резотине које се год где буду појављивале не замазују се; оне ће и без маза све лепо зарастити, само ако смо их правилно и лепо извели.

(Наставиће се).

Пчеларство.

Цртице из пчелињег живота.

По Барону А. БЕРЛЕПШУ

Ив. Маширевић.

(Свршетак.)

Температура, у којој пчеле живети и радити могу.

Да пчеле могу излетати на нашу потребна је бар 12° топлина над нулом у хладу; најбоље се осећају у топлини од 17°—20°, но никаква топлина, која у нашим крајевима влада не може јако наудити пчелама.

Кад се жива у термометру дигне у хладу на 23³/₄° а на сунцу 45° и онде пчеле марљиво раде. Наравно да се ваздух не загреје на 45 гради као чврта тела у која упру сунчане зраке. Кад је пчела изложена таковој припеци, она се знаде испомоћи разређујући ваздух око себе лепршањем крила — који тиме постаје хладнији.

Има кад год, да је такова врућина, да се жива поине на 30 и више гради у кошници.

У таким приликама се пчеле уздржавају од великог рада, да не би тиме и оне саме повећавале температуру — јер би се отопило саће и понадало а осим тога пчеле смањују ту топлину непрестаном вентилацијом на лѐту (види напред).

За кратко време могу пчеле и при доста ниској температури живети изван кошнице. Већ при 6¹/₂° топлине у рано пролеће

излећу пчеле на чишћење. Шта више и испод ове тоpline у крајњој потреби пчеле излећу н. пр. да се ишчисте или да унашају у кошници воде за легла.

У доба кад има у кошници легла влада у њима топлина од 20—29° према томе каква је температура изван кошнице и количина народа. Кад немају пчеле у кошницама легла онда у срцу клупчади од пчела влада топлина од 10—12° над нулом а на периферији око 8°.

Спавање пчела.

Као сваки живи створ што без сна не може живети и радити, тако ни пчеле не могу без њега, само се пита кад тај вредни и неуморни створ спава?

Хубер (Huber-Kleine I. Aufl. стр. 146.) вели: „Ја мислим, да се пчеле, кад загњуре главу у ћелице и у истим без мицања проведу неких 15—20 минута, без сумње одмарају од напора т. ј. да онда *свавају*.“

Пчеле често саграде неправилне ћелице на прозорима, којима се од остраг затварају кошнице. Те ћелице, којима је основа стакло може свако лепо кроз посматрати и гледати шта у њима пчеле раде. Ја сам чешће опазио, како по некоја пчела умилу у такову

ћелицу, где она није баш ништа радила а где се није ни имало шта радити, јер ту нити има меда, нити праха, нити легла. Радилце ту провађаху 20—25 минута без најмањег покрета и човек би мислио, да су мртве, да им се дисањем не подижу и спуштају трбушни претенови“. И Берлепш је посматрао у свом павиљону у таквим ћелицама на прозорима пчеле и сам је дошао до тог закључка, да пчеле ту *спавију*. По он је нашао то и по осталим празним ћелицама у кошници, ако пак нема празних ћелица оне спавају по зидовима кошнице. Па као што сваки живи створ чим више ради тим више спава тако и пчеле, за време великог рада више се одмарају.

Лети кад матица највише носи јаја често стане на једном сату и спавајући 10—15 минута крени се док не надокнади изгубљену снагу.

Док матица овако спава дотле радилце окруже је начинивши као неки венац, без сумње за то, да се неби матица у одмору узнемиривала.

Хубер је гледао матицу да се увуче у трутовску ћелицу главом окрењеном горе и ту да је спавала. Даље вели Хубер за трутове: „Трутови се не завлаче у ћелице, да се одмарају него се стисну у гомилу и тако заједно одспавају без покрета 18—20 сахата“. Берлепш мисли, да ово није спавање но ипак — вели — „ови лењивци и нераде ништа него цео њихов живот је — сан.

Игра пчела.

Игром пчела зове се оно од времена на време излетање радилица и трутова (ако их има) и летењем у гомили кружење око кошнице. Та игра траје по сахата а кадгод чистав сахат и више. Пита се, када и за што се пчеле играју?

1. Радо у пролеће први излет је уједно и сјајна игра. Сврха ове игре је позната т. ј. да ишчисте из себе накупљени гад преко зиме.

У близини своје кошнице пак пчеле се играју а.) што је још хладно и што би веће удаљење од кошнице могло бити опасно, б.) што оне гледе, да се што брже ишчисте и в.) што оне морају на ново своје место да промотре и да га добро упамте, јер за неколико месеци док не излетаху из кошнице заборавиле су га.

2. У пролеће од почетка паше играју се пчеле сваки дан кад сија сунце и то око полу дневних часова између 11 и 1 сахата. Сврха ових игара је прво да се науче младе пчеле на своју кошницу и њезино лето а друго служи ова игра и на „увеселеније“ њихово. Као свака животиња што хоће да свој нагон истера па у неким манирама изражава своју радост, тако и пчеле ваљаде се радују лепшим данима и жељној паши?!

3. За време богате паше нема игре. Онда од силног посла нема се кад играти и ћеретати.

4. О јесени се пчеле опет играју само доцније него у пролеће и то између 1 $\frac{1}{2}$ —3 сахата. Као што човек на пример један се шета у ово други оно време тако и пчеле из разних кошница не играју се све у једно исто време, него сад једна после друга; но свака кошница има своје одређено време, за игру, тако једна излази сваки дан на игру н. пр. у 1 с. други у 2 с. и т. д.

5. Безматци — кукавци — не играју се никад. Слабице ретко и мало пчела излећу.

6. Кад се матице оплођавају онда су највеће ваљда и најсвечаније игре.

Карловци 1892.

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак).

V. По Бронеровој методи.

(Свршетак.)

Оно што у прошлом броју рекосмо,

односи се поглавито на рад око оног чокоћа, које у своме растењу осниже пуштамо уз станиво; сад нам пак остаје,

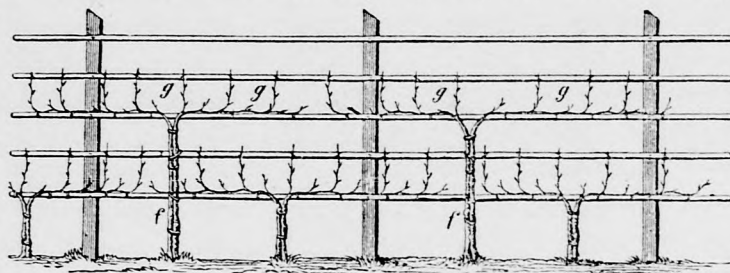
да још коју речемо о оном чокоћу, које хоћемо по овој методи да навише пуштамо, да га подигнемо од 2 до 3 м. висине. По у колико хоћемо да што навише пуштамо лозу, у толико морамо лозу нагушће засадити; ваља у овој прилици да је чокот од чокота, најмање 1 м. И тада ће један чокот са својом лозом бити разапет на првој етажи, а други на трећој; трећи на првој а четврти на трећој итд. као што видимо на сл. 61. Како се доња лоза

удешава и положница изводи то већ једном казасмо, и држимо да једно исто није нужно понављати, јер и овде

постоји онај исти начин као и тамо. Па ни сваки други чокот, чију лозу као положницу морамо удешавати и изводити на трећој етажи, не захтева другог рада, него што га полажемо при првом чокоћу, једина је разлика у извођењу дужег стабла, него при првом случају.

На сваки начин, да се за овај случај захтева таква лоза која јако тера а и земља у којој је засађена да је јако плодна и хранљива. Кад дакле чокот одржимо четир-пет година по садњи у доброј снази и он једне од тих година пусти из себе неколико н. пр. 4 лепе једре лозе, онда већ идућег пролећа можемо да изведемо оно што намеравамо. Од те 4 нове лозе изаберу се 2 најбоље и уједно привезу једна за другу на више места *f* сл. 62., као да изгледа да је једно стабло; приљуби

се уз поједине етаже у усправном правцу и уз ове причврти. Кад доспемо до треће етаже, ту се обе оцеку над пуновима који су најближи један другом; тако се може и на првој етажи. Те се године пусте по целом овом двоструком стаблу сви пунови нек потерају па и плода донесу. Оне ластаре који су уз дуж стабла а немају на себи плода, како смо се о овом уверили изодкидајмо, оне пак који имају плода пусте се нек израсту по вољи и пред цветање се

Слика 61,

сваки заломити над заметком за један лист; она пак 2 ластара, која су на највишем месту овог двоструког стабла

а било на њима заметка или не, морају се недирнути и неповређени оставити, да расту и израсту како им је воља и да се оснаже како ће идуће године за добре *положнице* послужити моћи. По да не би се случајно поломили или да их ветар како год не одвали, с тога се морају сваки на својој страни уз горњу етажу и једну и другу, како приспеју привезати. — Остале лозе доле на чокоту које су се биле нашле орежу се тако, да се само на једној остави кондир од 2 ока као *резервна*, за сваки случај.

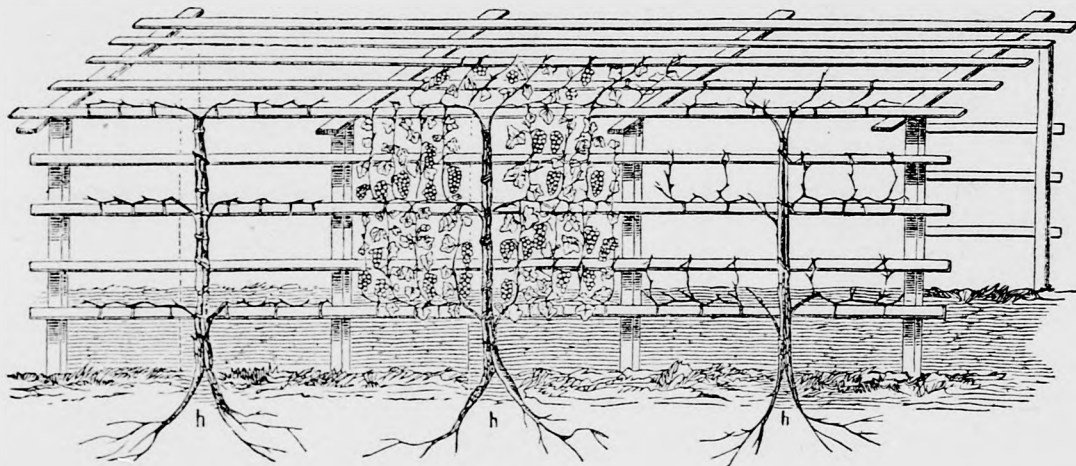
Друге године све се лозе, које се год налазе до треће етаже орежу до својих основа, *резервна* опет на 2 ока. Особито се уз дуж стабла мора пазити да не остане ни једно око, које би може бити могло потерати и тиме би само ону лозу слабило коју хоћемо за

положницу да применемо. Од највише 4 лозе, 2 на једном стаблу а 2 на другом, које се при мало час споменутом резању морају оставити, изабере се на једном стаблу најбоља а тако исто и на другом. Једна се као *положница* привије на једну страну етажке и привеже уз ову све на 15 см. размака; а друга тако исто на другу страну. Обе се као и у првом случају пунсте у дужину на 60 см. остали се део над оком згодно ореже. Кад је овај цео рад готов, сад се тек оне друге 2 лозе оцеку и одбаце, које су све дотле неповређене морале стајати и чекати, ако би

дину на кондиру од 2 ока сл. 56.; и за развијање и *донашање* *плода* те године на кондирима од 4 ока.

VI. Лоза у виду лагума и наслона, по Бронеровој методи.

Ко уз стазе само 2 реда лоза хоће да има, један с једне а други с друге стране, па хоће њоме да изведе као да му је стаза у неком лагуму, тај мора још при садњи за овај посао своју лозу удешавати. За тај случај мора све на 1.25 м. размака све две и две лозе заједно засађивати, па сад биле ове *чисте резнице* („Д. Л.“ год. I. стр. 56.) или *прави приољци* („Д. Л.“ год. I. стр. 55.)

Слика 62.

случајно која од *положница* при савијању пукла, да би је ова изменути и попунити могла. Остали је рад онај исти што и код *нижих* *положница* на првој етажи. А на обема се мора у току целог лета главна брига на то обраћати да сваки ластар са својим лишћем згодно буде наменен и да један другом не смета, као ни развијању самога плода.

Идуће године, по методи овој морамо опет започети да измењујемо место за развијање *нових* *лоза* за будућу го-

Но и ако им надземни део — стабло — до некле иде у једном правцу, подземни део — *жиле* — морају бити тако удешене, да су од једне лозе удешене на једну страну а од друге на другу страну, дакле да су у противном правцу једне према другима. Обе се ове лозе за првог доба растења њиховог негују исто онако, као и за остале начине и то првих *четир* *или* *пет* *година* („Д. Л.“ год. II. стр. 345.) Последње године овога рада, мора се за тај посао већ и *станиво* *са* *етажама* *подићи*. Овде

станиво може да иде с једне и с друге стране стазе за 1·5 м. до 1·75 м. у *усиравном правцу*, за тим кров на овом станиву може имати облик као *кућни кров* или *обао облик* као што имају *арњеве*. Етаже се с поља прикивају и то у размаку једна од друге најмање $\frac{1}{2}$ м. Лоза овде јаче расте јер један чокот само једну лозу испушта из себе и тиме је она снажнија. Са сваке стране — пошто треба да има пет етажа — изводи се и попуњује простор са првим и другим дуплованим чокотом, оним истим начином, кога потанко изложисмо у предходном чланку; сваки трећи дупловани чокот издигне се са својим стаблом чак до горње пете етаже, где почиње кров или облина од лагума; уз ову се положнице на обе стране поведу и у току више година разводницама, како на првој, трећој тако и на петој етажи продуже и са суседнима на сусрет изађу и састану се. Ластари се привезују уз горње две етаже и заломе, осим оне, која ће идућа пролећа као *разводница* улогу да игра. Са пете етаже ластаре треба пригињати на кров станива и уз овде удешене етаже привезивати и заламати. Кад се већ и на петој етажи буде измењивале лозе за *род* и за *развијање нових лоза*, ластар ће већ на врху крова састајати се са ластаром с друге стране. У том случају смо цел постигли и добили потпуно зелен свод, чија унутрашњост изгледа као неки лагум, а и први нас утисак на то подсећа, кад ступимо под-а-њ у ону пријатну хладовину. — Тако се исто изводи кад хоћемо лозу да произведемо у облику наслона или сеника уз

кућу или зид испод кога може да буде подужи ходник, или тек само неко место за весело провађање. Како би тај наслон изгледао, јасно нам представља 63. слика. На *првом се удвојеном чокоту* приказују три нове лозе роднице на сваком стаблу. Смештене су на прву, трећу и пету етажу; друга, четврта, шеста и остале су етаже да приме на себе ластаре са плодом, о које их привезати ваља. То пак, како изгледа јасно видимо на *другом чокоту*. — *Трећи чокот* представља нам, како мора чокот бити орезан идуће друге односно од како смо почели пуштати на род треће године. Ту долази онај исти случај кога споменусмо у „Д. Л.“ III. стр. 119. сл. 56. По чему можемо да видимо да се једна родница ореже на кондир од 2 ока, ради одхрањивања лозе роднице за на годину; а друга се родница ореже на 4 ока, ради овогодишњег рода. На годину ће пак бити измењен рад т. ј. на оном месту где се ове године оставио кондир од 2 ока, оставиће се од 4, а тамо где је родница на 4 ока била орезана, орезаће се ове године на 2 ока — ради исте оне цели као и прошле године. И то тако иде из године у годину, до год су лозе снажне и једре.

Ради подмлађивања свакојако би *врло добро* било, да се увек бринемо и за *резервну лозу*, која би нам у време нужде и потребе могла брзо празнину да попуни. По пошто је овде *удвојен* чокот то би и резервну лозу на сваком стаблу и с једне и с друге стране ваљало неговати и остављати.

(Наставиће се.)

Демања радиност.

О лану и конопљи.

Лан и конопља спадају у најглавније индустријске биље. Код нас пак поред све важности, које припада овом биљу, ипак се мањински с њима поступа. Једва ће који, нешто од ових биљака тешком муком да засеје и то толико, колико ће само за кућу да има, да му домаћица може од њега опрести и најнужније грубо платно откати; иначе наши пољопривредници у њему не налазе никакве веће користи. Према, да се боље промисле, и да на перо ставе добит, која се може да постигне, како од лана тако и конопље, уверени смо да би боље прионули око неговања овог врло корисног биља а и трудили би се да сазнају и како се умно (рационално) негује, па да им што више користи донесе. Па би тим начином многа лена крајцара остала у рукама наших пољопривредника, а неби се тако улудо траћила на оно куповно платно које ни изблизу није тако добро и постојано, као ово, кога вредне руке неких наших домаћица зготовљавају. У последње доба, многи наш пољопривредник, угледајући се на свог суседа Немца, који у највећој мери ове најкорисније биљке негују, почиње да засева своју њиву конопљом и ланом и уверава се о големој несаразмерној мери према другим усевама. А шта би било још кад би он и њиву тако дотеривао и усева тако удешавао и са ручицама тако радио, као што то његов сусед Немац ради?

Ми ћемо се овом приликом ограничити само на рад који долази, кад се лан и конопља почупа и у ручице повеже.

Цео тај рад дели се прво на *топљење, бељење, сушење, пабијање и ређење.*

а) **Топљење.** Ваља да знамо да се струк од лана дели на три дела и то на спољну *покожицу или луску*, унутарњи *дрвенасти део* а међу ова два дела стоји *влакно или жице*. Влакна равномерно леже једно поред другог. Ово влакно, које лежи међу pokožицом и дрвенастим делом, у свези држи за оба ова дела нека биљна течност, која је

леплива од прилике тако као гумиарабика, боје је жућкасто зеленкасте а изгледа као беланце у јајета. Цел топљења лана или кудеље је та, да се одклони ова течност и опрости везе влакно с једне стране од спољне pokožице а с друге од унутарњег дрвеног дела, а уз то и свако влакно да је за себе у виду власи. Због тога се мора лан ставити у такав положај, да почиње да се распада, да труне, што ћемо наравно потапањем до некле да постигнемо. — Топљење може да буде у води, на роси, у пари, кемјјским путем, американским начином итд. Описивање тих свих начина, држимо да би сувишно било, но да задржимо нама најпознатији и најзгоднији начин *топљење у води*. Од доброг топљења лана и конопље зависи у првој линији како доброта њихова тако исто и цео рад, који се с њима после обавити има. По томе се дакле види, да је ово врло важна радња, од које зависи и цена конопљина као и све махне које се на њој могу да нађу. Све то зависи од тога да ли су ручице дуго или кратко време у креветима лежале потопљене. Ако ручице за кратко време леже потопљене, тешко ће се делити од дрвеног дела или тако званог *поздера* а и тешко ће се белити; напротив ако дуго буду лежале, оно ће трулеж да пређе и на само влакно, лан или кудеља ће се тада кидати и по томе не ће ваљати. Једном речи у оба случаја губи ће од своје вредности. — При топљењу лана и кудеље врло велику улогу игра и вода у којој се тони. Вода мора да буде мека т. ј. да што мање у себи садржава минералних састојака, особито гвожђани не, јер од такве ће воде да пожути влакно; тако исто не ваља да је вода блатнава, смрдљива бара, да брзо тече и да је мутна, јер ће у таквим водама лан и конопља брзо да поцрне, биће местичава и тешко ће се белити. Најприкладнија је чиста, мека вода која споро тече па била то поточна или на рукавцу каком речна вода. Немамо ли таквих вода, може се употребити и стајаћа и језерска вода, али да им је корито песко-

вито. — Што се пак тиче температуре (топлоте) воде, нужно нам је да споменемо да не сме бити ни сувише топла, ни сувише хладна, с тога је баш најзгодније доба за топљење месец септембар и октобар; у овима месецима вода са својом топлотом највише одговара лану и коношљи.

Начин пак како ваља кудељу топити овај је: Свака се ручица мора отрести од прашине. Ручице не треба да су веће од 3—4 dm. у пречнику. Наши пољопривредници слажу ручицу до ручице у 2 и 3 реда и намештањем попреко вежу их једну с другом и то називају креветом. Боље је од летава направити као неке сандуке и у ове ручице посласати. Такав сандук, односно ако треба више, онда сандуци по дну се поспу сламом, да не би одоздо блато продрло до ручица; ту се као што рекосмо наслажу ручице и то на обали, па се помоћу ваљака утисну у воду односно на одређено место, које се за овај посао нарочито може удесити и пр. и каменом поставити. Ту се учврсте снажним ужима, о чело кревета ударене коце, да се ови сандуци односно кревети не могу ни на коју страну помицати. А да кревет под воду дође, нужно је да га одозго чиме год притиснемо, што ће га под водом одржати; за тај је посао најзгодније камење. Толико камења треба одозго наслапати да се површина кревета поплине у води. Скоро се свуда кревет притискује са блатом, ово је врло неуместан поступак, који ће заиста да штоди доброту кудеље.

Кад се кудеља на овај начин потопи у воду, већ ћемо други дан на кревету приметити да се добрим спустио у воду и да све више и више тоне; тада пак морамо од горе наслапано камење нешто поскидати, да се опет кревет издигне као што је био. Трећи дан кревет ће се сам издизати из воде, које бива услед наглог развијања угљене киселине, тада опет морамо скинуто камење поново по креветима посласати. Четвртог дана, кревет ће се спуштати и сваким каснијим даном све више и више, због чега притискивач морамо олакшавати.

Да ли је кудеља постигла оно, што се топљењем тражило, по томе ће се најлакше увидети, кад из једне ручице извучемо обичне дебљине струг кудеље и прекрхамо га у руци, и влакно се лако дели (љушти) од поздера од доњег краја па све до врха, знак је да је кудеља потпуно *кисела*, поздер мора бео да буде а кад се осуши лако се крха. Ово се мора чешће гледати и покушавати да нам кудеља не прекисне; дакле вребати морамо тренутак кад је потпуно добра, да се вади. Кад се пак уверимо да је добра онда се одмах мора вадити и износити на обалу, где се разастире и *суши* на лепом сунчаном дану. Ту се на обали прво 3—4 ручице врхом својим једна о другу подупре и у виду купе стави да се *процеди*. У кишовитим данима морају се ручице еклонити где под стреју да би је уклонили од даљег уплива влаге. Кад се кудеља процеди а то бива после 12 часова иза вађења тада се свака ручица за себе доњим делом *рашири* и у виду купе стави. Овако понамештане и удешене ручице, ако је лепо време, већ за 2—4 дана потпуно се исуше; тада их поново покушимо, ручице везом поправимо да се не распу и склањају се до *бељења* на суво место где непрестано промаја влада.

б) **Бељење.** Код нас обично се кудеља бели одма непосредно иза вађења и сушења, напротив у Белгији иза сушења се кудеља остави на суво и промајно место, ту је држе све до пролећа и тада, поглавито у марту и априлу месецу, почињу је белити. Ова се радња може да назове и *накнадним топљењем*, у колико кудеља није за време топљења добро накісла. Осим тога бељење и ту сврху има, да онај биљски ленак у колико га још нестало није, овим се начином отклони, и унијајући у себе нешто влаге која једнако утиче на све делове кудељног струка, влакно постаје мекше, глаткије али уједно и јаче, а уједно бељу и једначију боју добије. — За бељење кудеље најзгоднија је каква бусеновита ледина, на коју се износи кад сунце јако не сије, па тада кудељу тек постепено лагано на сунце износити. Кудеља а особито лан разастиресе по ледини, на којој се за 3—4

дана непрестано мора превртати а у кишовитом времену и чешће. Ово све дотле треба чинити, до год се на ланеним струковима не буду појавиле поједине мале пепељаве пеглице, што је знак да са даљим бељењем морамо престати. Код бељења се не може одредити време за које би лан постигао одређену белоћу; то с једне стране зависи од каквоће самога лана, а с друге стране и од самога времена. У колико је топлије време, у толико и бељење иде брже. Овде нам ваља и то приметити да лан бељењем изгуби од своје тежине по 35—40%.

в) **Сушење лана.** У Белгији, и то у оним пределима где најбољи лан произвађају, натопљени и осушени лан оставе на суво и промајно место за 1—2 годину недирнути, по том га изнесу на сунчану наглу прешеку и без сваког даљег рада одмах се лате *набијања*. И заиста је овај поступак врло уместан, јер међу толиким природним и вештачким начинима за сушење лана, поред наше највеће бриге лан увек губи од своје вредности, постаје крући, рапавији и при набијању брзо се кида. — За сушење лана употребљују се разна вештачка сретства; суши се у загрејаним пећкама, у згодно удешеним за тај посао коморама. Но ма којим начином да сушимо лан, топлота не сме прећи 50° R. јер ће влакно у јакој топлоти да ослаби. — Сваком је готово познато да лан сушењем много губи од своје добротe, па ако ко опет уз то не ће да напусте ову радњу, оно је онда најбоље да просуши одма после кишељења. Лан иза кишељења после првог сушења ипак још у себи задржи много влаге, која се у току краћег времена само вештачким путем из њега уклонити може, а сви ти начини само се на уштрб лана изводити могу; отуд долази то, да тим начином просушени лан има тек само обичну средњу каквоћу; такав се лан само на домаће потребе применити може. Ради бољег и финијег лана који има праве трговачке вредности само се горњим белгијским начином постићи може.

г.) **Набијање кудеље.** Кад се лан и конопља добро просуше онда се у ступама набија. Код нас су познате ступе од једног

или два дрвена набијача. Ступа од два набијача много је боља него од једног, јер се под њима боље крха поздер и брже испада напоље. На многим местима набијање кудеље изводе и другим начинама као мрвљењем или ударањем, чему увек остаје она главна цел, да се поздер у свима кудељним струковима изкрха и изагна напоље. Ни ручне ступе, па ма оне имале дрвене или железне набијаче не одговарају у потпуном смислу својој одређеној цели, јер лан таким набијањем много губи од своје добротe. Замашност ове радње види се по томе, ако је под ступом много отпадака а мало правог ситног поздера, знак је да се радња не обавља као што треба, у противном случају, кад су отпадци већином ситан поздер знак је, да нам радња иде од руке и не врши се на уштрб добротe лана. Умни раденици на овом пољу, појимајући важност набијања створише за тај посао врло згодне машине помоћу којих набијање потпуно одговара својој сврси. За овај је посао врло згодна а и врло умерене цене тако звана *кутлерова ступа за набијање*, уз коју за време радње само су две човечије снаге нужне. Цена је таковој справи само 12 ф.

д.) **Ређење кудеље.** Иза набијања долази ређење лана или конопље или тако звано *прво гребенање*. Цел је овом раду та, да се из повесама од заосталог ситног поздера, као и од оне грубе покожице — (љуске) — *кучина*, која је обвијала сваки кудељни струк опростимо. Да би гребенање много лакше и боље испадало за руком, носи се набијена кудеља у нарочите за то удешене суваче и тамо се ваља, да заостали поздер још већма измрви и влакно да умекша. За тим се реди — гребена; гребенањем повесмо добије много лепши финији изглед и много већу вредност. Гребенање је врло прост механичан посао, који је тако рећи сваком познат и за који држимо да немамо нужде о њему опширније говорити.

ђ.) **Улепшавање повесама.** Кад се кудеља горњим начином уреди онда прелази у руке трговаца, или остаје у рукама наших вредних домаћица које је преду а од пређе

постав — без ткају. Однесе ли се у фабрике, то исто с њом чине, само другим вештачкијим начинима. И ако ово, што ћемо ниже да кажемо, није задатак наших домаћина, да обављају, ипак ћемо коју да напоменемо, како повесма учине белим као снег а меканим као свила и тиме кудељи цену јако подижу. Распусте повесмо и завежу га га на оба краја, за тим по дну повећег казана посуу сламу и на њу наслажу један ред овако удешену кудељу, по њој какав чист од бега простирач за тим опет кудељу и тако све до горе. По том приправе цеђ, зготовљен од 1 дела негашена креча, 2 или 3 дела буковог пепела и овакав цеђ кад узавре, прелије се на наслани лан, у казану, који је већ над ватром и ту га оставе да се

1—2 сахата пари. По истоку тога времена, повади се лан из казана, на чистом се ваздуху просуши и у промет стави. Овако приуговорљен лан, ако су и претходно све радње обављене као што треба, јесте један од најфиније робе, од кога се најфиније бриселске чипке могу да праве.

Из свега до сад реченога изилази, да сва радња око производње коношље а особито лана захтева трудан посао, доста времена, трошка а поглавито и умења; али цела та трудба њиме се тако награди, што ни једна економска биљка није у стању тако богато да наплати, као ова. Па баш с тим погледом ваљало би да наши пољопривредници боље приону око неговања ове врло корисне биљке.

По „Gazd. O.“

—?—

ЦВЕЊАРСТВО.

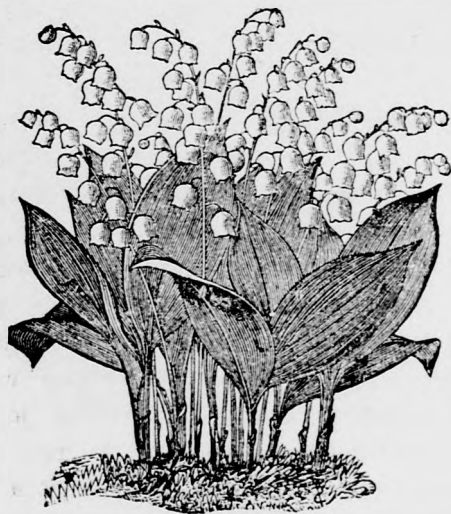
Луковасто, гомољасто и корењасто цвеће.

По Ј. Ц. Шмидту.

Convallaria majalis.

(Ћурђиц).

Ми о *Ћурђицу* већ једном споменуемо у овом листу („Д. Л.“ I. стр. 118.), но пошто је оно код нас врло омиљено пролетње цвеће то ћемо и ове године коју више о њему да речемо.

Слика 63.

Ћурђиц (сл. 63.) код нас врло добро успева у заклонитом шумском земљишту; расте и напредује у задивљаченом стању, па ипак је врло лепа и пријатна изгледа цвеће.

Према томе како без неге успева по шумама, можемо лако увидети какав положај и какво земљиште захтева. Положај ваља да му више у хладовини а земља да је добра и снажна хумуша, а покрај тога и добро влажна. Покрај тих услова, кад би га хтели у нашим баштама или у лонцима, да негујемо морамо му леју, где ћемо да га засадимо још и добро и дубоко преконати и измешати са добро угорелим коњским ђубретом; у њу помешати још нешто песка и беле земље, Све се то тако мора учинити месеца августа до новембера тада га том приликом и засадити. Корење (сл. 64.) му се мора све на 10—12

Слика 64.

см. у размаку засадити; у дубљину толико колико из земље тек нешто да му врх вири. Земља се око њега добро мора сабити. Да још боље успева, добро би било да се прекко тако засађене леје посне ђубре које је већ у пола угорело; за тај је посао најбоље ђубре из топле леје. Ово се с тога ради да би горњу

земљу покривач одржао за први мах у влази, а касније, да непосредни мраз не би могао што наудити. У шумама, овај покривач састоји се у оном лишћу што у јесен са дрва опадне.

Рано у пролеће сва се ђубретина с њега шчисти и само нешто ситне земље на њему остави. Како би се међу засађеним коренима травулина или коров појављивао, ваља га брижно и пажљиво плевити. Уз то при сушним пролетњим ветровима, добром устојаном водом брижно заливати, да се непрестано у влази задржи. Тако одржан и негован брзо ће потерати па и обилно да цвати.

Па и у лонцима се исто тако може неговати. Сади се у лонце у исто доба и у тако приправљену и удешену земљу. За лонце пак бирају се оне суврете (варијетети) који се одликују крупноћом свога цвета и лепотом, ширином и леним зеленилом свога листа. У један повећи лонац могу се више корења засадити и тако укупно неговати, што кад одрасту и процвату, врло леп изглед имају и врло пријатно утичу на гледаоца. Засађени се лонци однесу у подрум и ту еконе на место, на коме неће ни они намирити ми њима чиме год што шкодити. — При крају новембра већ засађено корење по-

чиње да креће. Па пошто би ваљало тако удесити цватњу, да сви засађени лонци не процвату у једно и исто доба, него све у размаку од 10—14, то их у том размаку времена ваља и засађивати, па ћемо тим радом постићи то, да ће нам се први цвет појавити око Божића а најкаснији априла, кад у природи са својим цветом приспе. Све се то може врло лако и лепо постићи, само ако будемо на лонце мало више пажње обрађали и удешавали, кад већ потерали буду, да имају довољно и влаге и топлоте, а покрај тога не сувише и оштре сунчане светлости; дакле према овим захтевима ваља им место бирати и удешавати, кад их будемо из подрума, редом један за другим износили. Док са свим не истерају, најбоље је лонце маховином покрити и преко ове заливати; ова неће дати да се површина земље брзо сасуши, нити да светлост непосредно на клијалице утиче, што би им заиста много нашкодило. А пошто је главно тим би начином се и оно лишће лепо почело развијати што би касније са својом лепотом нас обрадовало и задовољило. Топлота у којој ђурђиц при терању врло добро успева треба да је 20—30°. Како пак ђурђиц почне да цвета, одма се може оставити у прозор на светлост.

Л и с т а к.

НОЋНА ЋУШКА.

Петинити догађај из сеоског живота.

Није то било баш тако давно па да се не би сетили на ноћну ђушку, која је уцвела једну ваљану и примерну сељачку породицу; није се то десило ни Бог те пита где, у којој страни од нас удаљеној земљи, већ баш у нашем китњастоме Срему у прњавору Малој-Ремети, а мало-ремећани сећају ти се брата тога случаја баш као да се дан данас збило.

Ако хоћете драги моји читаоци и лепе и нежне читаоцице — које тако мало у своје беле ручице узимате овај цењени Д. Л., мада би се из њега научити могле мно-

гом чему корисном, па и цвећарству, коме и онако по природи својој њежношћу личите; — да се упознате са Реметицом, то онда зађите мало по Срему кроз чаровито дивну Фрушку Гору, као оно што чине побожне душе из Бачке и Баната, а понајвише из Срема, те походите наше српске манастире, па целивајте свете моћи божијих угодника и том ћете се приликом насладити лепих милопојних црквених песама, а науживати бајне природе, која је заогрнула лепотом својом Фрушку Гору, а тим путем уједно упознаћете и Малу-Ремету. Кома то није можно

нека се задовољи кад му јавно шапнем да се Мала-Ремета, или као што наши веле Реметица, то мало, али у оно време врло живо и весело сеоце поносито дигло северозападно од трговишта Руме на прибрежју јужне стране Фрушке Горе између две убаве долине, кроз које несташно ромори поточић, те својим сребрним валима просеца долину равнога Срема, а натапа плодне њиве и цветне ливаде.

За педесет корачаја на север од сеоцета необоримо лежи од тврда материјала лепо саграђен манастир Мала Ремета, где се сељани купе Богу на молитву. У сред сеоцета лежи и други просветни храм — школа, где се невинчад српска изображава па ти се ко чисто наши сељани поносе, што тако мало село своју школу има.

У долини пак, са западне стране тога сеоцета налази се више извора и на једном од тих саграђена је чесма одакле цело село воду узима. На чесми се често догађа женски сабор; ту се цело село претресе, нико не остане миран па ни сам сеоски кмет чика Мика, за кога веле, да му нема мане. Немојте мислити да је то из злобе, не, већ из пуне наваде нашег женскиња.

Само сеоце доста је чисто и лепо уређено, а сељаци живљаху у слози и љубави. Оно истина нема ти ту да речем големих кућа па ретко која и црепом покривена; али ти је свака окречена, добро, било рогозом, или трском покривена, што све сведочи да су Мало-ремећани пре 15. год. за све што је добро и корисно заузети били.

Рада, а и берива беше доста. Ако ћеш бербу винограда, ту ти је планина, имаш вина ваздан; ако ћеш бербу кукурузњу, или жетву, ту ти је равница пут реци Сави. Нису вам то људи као оно подунавски фрушкогорци што само о вину живе па се онда често и побркају; ни су ни ко посавци, који већином од летине живе па кад им Сава поплави посејана поља, а они се онда даве у сиротињи. Код њи ти нема као код других баш тако јаке сиротиње, па тек што је бабе Станка кућа свачега пуна, нема на далеко. Па онда свет побожан и миран, ама то ти

једино зло, то проклето празноверство баш канда је мајдан у овоме сеоцету. Ето да запиташ ма ког Мало-ремећана сваки би ти знао по неко страшно привиђење причати, а особито Тинка и Динка, е брате! они ти знају и кад што шушне у чијој кући, а камо ли какво привиђење.

Ето ти јуче шта све не претресоме на чесми. Удареше ти напослетку и на кућу бабе Станка па ти му сина Васу и дизаху и снуштаху.

— Бадава, друго, јес' на очима момак, тај Васа.

— Бог и душа висок па крупан, а леп па румен к'о јабука дода снаш' Динка.

— Па како је тек вредан нема му пара, први је на раду а последњи с' рада. Ето ви'ш неки дан помагао моме Ранчету косити жито, а ја сам му руковедала, па није друго да коси па коси, све му свира коса у рукама, а класје знаш слеже се и пада за откосом свеједно кано робље.

— Али што је тако стидљив и ћутљив? та за њега би пошла прва газдачка девојка, само да јој претом мигне, а где ти њега веле: знаш, несме ни да проговори кад је у код девојака.

— Бож' мој снаш' Динка! није он баш тако стидљив као што изгледа, воле ти тај Стану Љубареву, ту сеоску аргатушу па ко вели: и ако ми баба Станко не да њу узети баш' другу нећу. Ето зашто се он ребри од девојака, а кад је само с момцима, а он се марваши колико је дуг.

— Гле!.... шта ти то рече?... О! о! врзино те коло не одиело. Та то није истина!

— Јес' друго, као што је данас недеља, а сутра светачац.

— Па Бога ти зна ли та аргатуша?

— Зна ти та друго моја на чим ђаво — буди Бог снама — чорбу кува, али се чини кобојаги да још она неће, а овамо и ногом копа као жедан коњ. Па знаш друго моја кажу: да је њена баба Пелагија метла на њега чине и сад се он знаш не може ње отрести.

— По души приј' Тинка мора човек рећи и јес' лепа та Стана па пуна као што

но веле од брега одваљена. Какве само очи има пресекала би те мислиш, а црне се црне к'о ноћ, па тек стас... па оно бело лице па оне уписане обрве ех! право госпојче!... Па да ви'ш и вредна је, ради ти та к'о црв, а кад запева, онда мораш стати па слушати. Баш би то и био онако шта ми радиш пар људи.

— Ју снаш' Динка! јеси ли ти при себи?! а шта ти то трабуњаш, какав шта ми радиш пар људи?! тога бити неће док је његов баба Станко жив. Та шта ти мислиш, изеле те невидовне силе, 'ди би он у свему имућан и жив човек допустио да му будне сна сеоска аргатуша?! а јок! тога бити неће па ево моје главе да ти кажем.

— Оно, знаш, тако је, али ви'ш... но ајдемо кући ево се већ и водоноше купе па ће мислити да ми Бог зна шта претресамо, а и онако кажу да ми сваког оговарамо.

На растанку рече приј' Тинка снаш' Динки: заборавила сам ти рећи да не кажеш ником да си за Љубареву Стану од мене чула, јер знаш друго, како је Станина сестра Анка језична нагрдиће ме, да ме ни Дунав ни Сава опрати неће.

Пођимо и ми за њима па кад дођемо на раскршће и онако је један сокак, који се протеже од севера к' југу, они ће од крета горе, а ми хајмо доле па се зауставимо пред оном лено убеленом кућом, где онај момчило плете ужа, а онај постарији човек прави бичаље; пред том кућом станимо и упознајмо се њоме.

То је кућа бабе Станка, а оно баш баба Станко са својим сином Васом; то је она кућа, што ју је ноћна ђушка у црно завала...

Целу породицу сачињава баба Станко жена му и син; а до екора па ће им се кућа умножити чељадетом, та одлучио је баба Станко да жени Васу. Па и потреба је. Жена му Нана беше времешна женска и доста слаба као и он, но зато им син Васа беше цун, једар, а уз то послушан, као што ваља млађи старијима.

Баба Станко гледаше Васу к'о зеницу своју, а и како да не? толико имање, а син јединац. Хајде да кажем кућа му није незнам како висока па дугачка, али је чиста као кутија, а пуна као кошница. Свака ти његова ствар има своје место, па затребали, можеш је у поноћи наипати. Нема ти ту ни псовке ни вике, кад се што тражи као код других наших сељана.

Мило баби Станку мило, све му срце игра од радости мислећи на своје добро и на свог сина, па ће тек Васи — бацивши бичаље — синко! нашао сам ти девојку у комшијском селу па де, сутра ћемо ићи да видимо, оћел' се што дати изградити.

Васу обли румен по образу, очи оборио па ћути, мислиш заливен.

Баба Станко нота к'о млад човек па се застидио па рече:

— Нека, нека не мораш ти очи доле, ви'ш нана ти је доста слаба, нани треба чељаде кућеница да је одмене, а Ката је чељаде да јој и ти забавити нећеш, лепа је, поштена је, из газдачке је куће, а не као оно твоја арга — — и ту баба заста и не изрече целу реч, а лице му поста намргођено.

Васа је у истини волео сироту девојку и то баш главом Стану Љубареву, али ни њој није казао, а камо ли коме другом. Њих двоје су се радо гледали и то беше све, о споразумној љубави не беше ни трага. За то му и дошло за чудо и стид да му чак и баба зна за његову тајну љубав.

Да кажеш опет да је баба Станко злочест човек, згрешио би. Не презире он сиротињу, шта више помаже је, али тек неће шњима у ортаклук; а још да се сроди, Боже сачувај, велећи: сваки нек' се сроди себи равном.

Васа погледи у бабу па ће тек да му се склони с очију:

— Бабо! ја идем, време је марву намиривати.

— Иди, али утуби што ти реко'.

(Продужиће се).

Белешке.

Како Енглези гоје живину. Енглески *Guide to Success in Poultry* — Кеоринг онима, који ради продаје гоје живину, ово препоручује: да се живини даје што сварљивија храна, према томе што мање зрна; најбоља је храна брашно од хељде. Французи су изашли на глас као добри живинари хранећи своју пернату живад овим брашном. После хељде долази кукурузно брашно помешано с јечменом. Јечмено и зобно брашно помешано с млеком и мало масти показало се као добра храна. На ситно исечен зелениш треба сваки дан давати живини. Кокосима ваља у чистим судовима храну давати и то дваред преко дана: рано јутром и после подне; чим смо их нахранили, судове треба одмах уклонити; ради бољег сваривања треба им често чиста песка разасути. Воде им увек мора бити. Против ушију је најбоље натрти их прашком од угља. Ако држимо живад на светлости треба им два пут толико времена да се нагоје, а у помрчини се за десетак дана дају нагојити. Месо је у оне живине слађе него у ове последње. Кад се живина како треба нагоји, одмах је треба клати, јер ће опет почети мршавити. Пре него живину затворимо у кавез, ваља кавез кречном водом добро исполивати. Пред клањем не треба јој 10—12 часова ништа давати. Чупати је треба одмах по клању, док је још врућа, по том је шурити у кључалој води. М. Г.

Дрљање усева у пролеће показало се добро не само код детелина разне врете и природних и вештачких сенокоса него и код жита. У новије време дрљају и кромпир кад почне лишће терати, тим се једаред мање окопава. Дрљањем у пролеће се треби коров и земљиште бухавије постане. М. Г.

Покварен мед да се дотера. Ако мед стоји на незгодном месту добије непријатан кук и мирис, те се не може употребити. Покварен мед да се на овај начин поправи: узмемо 400 грамова дрвеног угља, разбијемо га на ситне комадиће проперемо га више пута, по том на 3 киле меда узмемо 6 литара воде, смешамо мед с водом, метнемо угљ у мед и кухамо ту смешу по часа на тихој ватри. По том процедимо неколико пута мед кроз густу врећу за цеђење. Овим поступком изгуби мед непријатан мирис и кук, и од њега се може сируп правити, а можемо га и место шећера употребити при укувавању воћа за зиму. М. Г.

Из администрације и уредништва „ДОМАЋЕГ ЛИСТА.“

Г. М. М. у М. Вашу причину примисмо кад дође на ред употребити је.

Ђ. П. — Пареге (Бачка). И твоје „Златно срце“ примисмо, ако икако могуће буде донећемо га, али мора подуже чекати на ред, пошто за подлистак имамо доста приспелих ствари.

Г. Д. В. — Сока (Банат). По жељи измењујемо адресу и претплату очекујемо у уречено време.

Т. П. М. — Карловци (Срем). Новац уз списак претплатника и предбројника примисмо и лист почињући од 6. бр. сваком отпависмо. Лена Вам хвала на заузимању.

Јављамо п. г. публици, да још мало имамо потпуних овогодишњих бројева, којима би осим I. и II. год. „Д. Л.“ могли послужити; за то ко се жели још претплатити, нек се пожури са шањањем претплате. — Старе претплатник, који још обновили претплату нису, молимо да је што пре пошљу. —

Ј. Ш. ШИМИДТ ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

С Е М Е Н А

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа
произведени биљака
сваке врсте, особито екзотична цвећа и НОВИТЕТА од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT, Erfurt.